

А – Дозвола за усогласување со оперативен план

Име на компанијата

Друштво за производство и преработка
на месо АГРИА АГРОИНДУСТРИСКА
ГРУПАЦИЈА ДОО, Велес
(Р.Е. ФАРМА с. Чичево)

Адреса

Ул. Нас.Бабуна бб, Велес
Поштенски број и град
1400, Велес

Број на дозвола

{Бр}

Содржина

Дозвола за усогласување со оперативен план	i
Содржина	ii
Вовед	
Дозвола	1
1 Инсталација за која се издава дозволата.....	2
2 Работа на инсталацијата	5
2.1 Техники на управување и контрола	5
2.2 Сировини (вклучувајќи и вода)	6
2.3 Техники на работа.....	8
2.4 Заштита на подземните води.....	9
2.5 Ракување и складирање на отпадот	10
2.6 Преработка и одлагање на отпад	12
2.7 Енергетска ефикасност	14
2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија	15
2.9 Бучава и вибрации	15
2.10 Мониторинг.....	17
2.11 Престанок на работа.....	19
2.12 Инсталации со повеќе оператори	Еррор! Bookmark нот дефинед.
3 Документација	22
4 Редовни извештаи.....	24
5 Известувања	24
6 Емисии	27
6.1 Емисии во воздух.....	27
6.2 Емисии во почва.....	29
6.3 Емисии во вода (различни од емисиите во канализација)	33
6.4 Емисии во канализација	36
6.5 Емисии на топлина.....	37
6.6 Емисии на бучава и вибрации.....	38
7 Пренос до пречистителна станица за отпадни води	40
8 Услови надвор од локацијата	
9 Оперативен план.....	42
10 Договор за промени во пишана форма	43
Додаток 1.....	44
Додаток 2.....	

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Речник на користени поими

Аеросол	Суспензија на цврсти и течни честички во гасен медиум.
Атмосферска вода	Дождовна вода што дотекува од покриви и места каде што не се одвиваат процесите.
Барање	Барањето поднесено од страна на Операторот за оваа дозвола
БПК	Биолошка потрошувачка на кислород за 5 дена
ГВЕ	Границни вредности на емисија
ГИЖС	Годишен извештај за животна средина
Годишно	Приближно во интервали на 12 месеци Период или дел од период од 12 последователни месеци
Градежен отпад и отпад од рушење	Отпад што потекнува од градење, реновирање и рушење: глава 17 од националниот каталог на отпади или како што е договорено на друг начин.
Границни вредности на емисија	Масата, изразена во смисла на одредени специфични параметри, концентрацијата и/или нивото на испуштање, кои не смеат да бидат надминати во текот на еден или повеќе временски периоди.
Граница за масен проток	Границна вредност на емисија која е изразена како максимална маса на една супстанција што може да биде емитирана во единица време.
dB(A)	Децибели
Ден	Секој период од 24 часа
Денски	Периодот од 08.00 до 22.00 (сите промени треба да се одразат на дефиницијата за “ноќно време”).
Дневно	За време на сите денови од работата на инсталацијата и во случај на емисии, кога емисиите се одвиваат ; со најмалку едно мерење во било кој еден ден.
Договор	Писмен договор
Документација	Секој извештај, запис, податок, слика, предлог, интерпретација или друг документ во писмена или електронска форма кој се бара со оваа дозвола.
Двегодишно/ биенално	Еднаш на секои две години
Еколошка штета	Согласно дефиницијата за еколошка штета во член 5 од Законот за животна средина

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Зелен отпад	Отпадно дрво (не вклучувајќи импрегнирано дрво), растителни материјали како што е откос од трева и друга вегетација.
I.S.EN	Интернационален стандард ЕН
Инцидент	(i) итен случај; (ii) секоја емисија што не е во согласност со условите од оваа дозвола; (iii) секое надминување на дневниот капацитет на опремата за ракување со отпад; (iv) секое ниво, дадено во оваа дозвола, а е достигнато или надминато, и (v) секоја индикација дека загадување на животната средина се случило или може да се случи.
Индустриски не опасен отпад	Согласно дефиницијата за “индустриски не опасен отпад“ од член 6 од Законот за управување со отпад: Индустриски неопасен отпад е отпадот што се создава при производствените процеси во индустријата и не содржи опасни карактеристики, а според својствата, составот и количеството се разликува од комуналниот отпад;
Инсталација	Согласно дефиницијата за “инсталација“ од член 5 од Законот за животна средина : - во однос на интегрираните еколошки дозволи, е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето; - во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Таа ја вклучува целокупната опрема, објекти-те, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата.
ИСКЗ	Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
ИСО	Интернационална организација за стандарди
К	Келвин (единица мерка за температура).
Капацитет/ опрема за задржување	Опрема наменета за задржување на евентуално истечен материјал, собирници.
kPa	Кило Паскали.
Квартално	Цел или дел од период од три последователни месеци, почнувајќи од првиот ден на Јануари, Април, Јули или Октомври.
Leq	Еквивалентно континуирано ниво на звук

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Локација чувствителни на бучава (ЛЧБ)	Секоја резидентна куќа, хотел или хостел, болници, училишта, верски објекти, или било други места и објекти за кои е потребно отсуство на бучава со нивоа кои предизвикуваат непријатност.
МДКе	Максимална дозволена концентрација на загадувачки материји во гасовите кои се емитираат.
Месечно	Минимум 12 пати во текот на една година, приближно во месечни интервали.
Надлежен орган	Тело одговорно за издавање на ИСКЗ дозволи
НДТ	Најдобри достапни техники
Неделно	За време на сите недели од работата на инсталацијта и во случај на емисии, кога има емисија; со минимум едно мерење во било која недела.
Ноќно време	Од 22.00 до 08.00 часот
Одржува	Чување во добра состојба, вклучувајќи и редовна инспекција, сервисирање, калибрација и поправки доколку се потребни, со цел адекватно да извршува функцијата.
Оператор	Согласно дефиницијата за “Оператор” од член 5 од Законот за животна средина: - секое правно или физичко лице кое врши професионална активност, или врши активности преку инсталацијата и/или ја контролира, или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активноста или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластување за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активноста.
Полугодишно	Целиот или дел од периодите од 6 последователни месеци
Постројка	Секое место или простор употребен за преработување или пак третман на отпадот.
Праг за масен проток	Количина на масен проток, над која се применува ограничување со МДК.
ПРЕО	Проценка на ризикот од еколошка одговорност
Прилог	Секое повикување на Прилог од оваа дозвола се однесува на прилози поднесени како дел од оваа дозвола
Примерок	Доколку контекстот на оваа дозвола не кажува нешто спротивно, примерокот ќе вклучи мерење со електронски инструменти.
ПСОВ	Пречистителна станица за отпадни води

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

ПУЖС	Програма за управување со животната средина
ПУРЗ	План за управување со ризикот по затворање
Работни часови	Часови/време во кое инсталацијата има дозвола/е овластена да работи.
РИПЗМ	Регистер на испуштање и пренос на загадувачки материји.
РК	Растворен кислород
СЧ	Суспендирани честички
Санитарен/ кумунален ефluent	Отпадни води од тоалетите, местата за миење и кантината во инсталацијата.
Слика	Секое повикување на слика или број на слика значи слика или број на слика содржани во барањето, освен ако не е на друг начин договорено.
Соодветно осветлување (светло)	20 лукса, мерено на ниво на почва
Стандардна Метода	Национална, европска или интернационално признаена процедура (пр. И.С. ЕН, ИСО, ЦЕН, БС или еквивалентно).
СУЖС	Систем за управување со животната средина
Тешки метали	Тешки метали се група на елементи меѓу бакар и близумт во периодниот систем на елементи - со специфична густина поголема од 4.0 г/цм ³ .
Течен отпад	Било кој отпад во течна форма и што содржи помалку од 2% сува материја.
Х1 софтверски пакет	Софтвер кој се користи за внесување на податоци, нивно пресметување и претставување на влијанието како и информации за трошоците.
ХПК	Хемиска потрошувачка на кислород
ЦЕН (CEN)	Comité Européen De Normalisation – European Committee for Standardisation.

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Вовед

Овие воведни белешки не се дел од дозволата

Следната дозвола е издадена согласно Законот за животна средина (Службен весник 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12 и 93/13) за работа на инсталацијата што извршува една или повеќе активности наведени во Уредбата на Владата за: "Определување на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола со временски распоред за поднесување на оперативните планови", до одобреното ниво во Дозволата.

Краток опис на инсталацијата регулирана со оваа дозвола

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Други интегрирани дозволи поврзани со оваа инсталација		
Сопственик на дозволата	Број на дозвола	Дата на издавање
Нема		

Заменети дозволи /Согласности/Овластувања поврзани со оваа инсталација		
Сопственик	Референтен број	Дата на издавање

Свињарската фарма е инсталација изградена во 1972 година во склоп на земјоделскиот комбинат Лозар, Велес. Од 2002 година фармата функционира како дел од друштвото Свињарска фарма Л Ј, а од крајот на 2006 година е во групацијата Агриа – Груп, Велес. Фармата за свињи е лоцирана на оддалеченост од 4км од с.Градско и 1км од с. Чичево, во близина на Улански пат и зафаќа површина од 10.000м². Инсталацијата – Фармата е проектирана за годишно производство од 30.000 товеници со завршна тежина од 100кг. жива мера по грло.

Инсталацијата ја сочинуваат објекти за производство на различен тип и возраст на свињи (од прасиња до товеници) и пратечки објекти. Одгледувањето се одвива во објекти од цврста градба во кои според потребите на свињите се обезбедени соодветни услови (систем за напојување, систем за хранење, климатизација, вентилација, разни видови на греенje, изгубрување).

Инсталацијата има сопствен репро центар за вештачко осеменување со што е постигнато максимално производство со генетски најдобар избор на подмладок. Во склоп на репро центарот има прасилиште и добро опремена тестна станица во која се вршат сите лабораториски анализи.

Првите два објекти за одгледување на товеници се климатизирани и е започната нивна компјутеризација. Сите објекти се проветруваат со принудна вентилација.. Во чекалиштата инсталирана е климатизација со геотермални топлински пумпи. Инсталацијата се снабдува со вода од сопствен бунар кој е во непосредна близина на фармата а со водена пареа се снабдува од сопствено производство, користејки котел кој работи на мазут.

Изметот од свињите заедно со осоката и водата за перенење на објектите се спроведува преку цевковод до колекторскиот систем на фармата.

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Во Фармата постои и лагунарен систем за третман – подолго време се таложи ѓубрето – испарува течниот дел по природен пат делумно, остатокот се празни со цистерни при превземање на ѓубрето.

Цврстиот отпад (комунален) од управната зграда, ресторанот и зградите за работници се превзема во соодветни пластични контејнери и се одложува на локалната депонија.

Инсталацијата припаѓа на индустриска активност 6.6б и 6.6в од Уредбата за ИСКЗ: Инсталации за интензивно живинарство или за свињарство со повеќе од б). 2.000 места за гоење свињи над 30кг; или в). 750 места за маторици.

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Комуникација

Доколку сакате да контактирате со Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (во понатамошниот текст Надлежниот орган) во врска со оваа дозвола, ве молиме наведете го Бројот на дозволата.

За било какаква комуникација, контактирајте го Надлежниот орган на адреса **Булевар Гоце Делчев бр. 18 (зграда на МРТ) 1000 Скопје, Република Македонија.**

Доверливост

Дозволата го обврзува Операторот да доставува податоци до Надлежниот орган. Надлежниот орган ќе ги стави податоците во јавните регистри, согласно потребите на Законот за животна средина. Доколку Операторот смета дека било кои од обезбедените податоци се деловно доверливи, може да се обрати до Надлежниот орган да ги изземе истите од регистарат, согласно Законот за животна средина. За да му овозможи на Надлежниот орган да определи дали податоците се деловно доверливи, Операторот треба истите јасно да ги дефинира и да наведе јасни и прецизни причини поради кои бара изземање. Операторот може да наведе кои документи или делови од нив ги смета за деловно или индустриски доверливи, согласно Законот за животна средина, чл.55 ст. 2, точка 4. Операторот ќе ја наведе причината поради која Надлежниот орган треба да одобри доверливост. Податоците и причината за доверливост треба да бидат приложени кон барањето за интегрирана еколошка дозвола во посебен плик.

Промени во дозволата

Оваа дозвола може да се менува во согласност со Законот за животна средина.

Предавање на дозволата при престанок на работа на инсталацијата

При делумен или целосен престанок со работа на инсталацијата , Операторот го известува органот . Со цел барањето да биде успешно, операторот мора да му покаже на Надлежниот орган, согласно член 120 ст. 3 од Законот за животна средина, дека не постои ризик од загадување и дека не се потребни понатамошни чекори за враќање на местото во задоволителна состојба.

Пренос на дозволата

Пред да биде извршен целосен или делумен пренос на дозволата на друго лице, треба да се изготви заедничко барање за пренос на дозволата од страна на постоечкиот и предложениот сопственик, согласно член 118 од Законот за животна средина. Доколку дозволата овластува изведување на посебни активности од областа на управувањето со отпад, тогаш е потребно да се приложи уверение за положен стручен испит за управување со отпад за лицето задолжено за таа активност.

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Преглед на барањи и доставени документи

Предмет	Датум	Коментар
Барање	Добиено	
Барање за добивање дозвола за усогласување со опетаривен план бр. 11-5039/1	24.07.2008	Доставеното барање имаше недостатоци
Објава на барањето за добивање на дозвола за усогласување со оперативен бр.	01.04.2011	Објавено е барањето бр. 11-5039/1 во дневен печат и на web страницата на МЖСПП
Известување до институциите за барањето бр. 11- 5039/2	01.04.2011	Доставен е примерок од барањето бр. 11-5039/1 до Министерство за земјоделие, шумарство и водостопанство
Известување до институциите за барањето бр. 11- 5039/2	01.04.2011	Доставен е примерок од барањето бр. 11-5039/1 до општина Градско
Известување до институциите за барањето бр. 11- 5039/2	01.04.2011	Доставен е примерок од барањето бр. 11-5039/1 до Државен инспекторат за животна средина
Известување до институциите за барањето бр. 11- 5039/2	01.04.2011	Доставен е примерок од барањето бр. 11-5039/1 до ККЈ при МЖСПП
Известување до институциите за барањето бр. 11- 5039/2	01.04.2011	Доставен е примерок од барањето бр. 11-5039/1 до Министерство за здравство
Доставено е мислење од страна на општина Градско бр. 3341/4	21.04.2011	Доставеното мислење по однос на барањето е позитивно
Заклучок бр. 7362/1	19.08.2011	Напишан е заклучок
Дополнување бр. 8994/1	17.10.2011	Поради обемот и комплексноста доставено е со мало закаснување
Решение за враќање на повторна доработка на барањето бр. 10475/1	02.12.2011	Операторот е задолжен со рок од 30 дена да достави ревидирано барање
Ревидирано барање бр.11 – 620/1,	20.01.2012	Ревидираното барање поради обемот е доставено на време

Министерство за животна средина и просторно планирање Дозвола Бр.

Датум на издавање на Дозволата

АГРИА - Свињарска Фарма, с. Долно Чичево - Градско

Објава на Нацрт А-дозвола за усогласување со оперативен план бр. 11-620/3	07.09.2012	Објава на Нацрт – дозволата во Вечер и КОНА на 14/09/2012, и на web страната на МЖСПП на 17/09/2012
Донесување Одлука за преговори бр.11-620/4	18.09.2012	Донесена е Одлука за отпочнување на преговори по однос на Нацрт дозвола
Одлука за отпочнување на преговори и формирање на тим за преговори бр. 11-620/5	18.09.2012	Определен е тимот за преговори од страна на МЖСПП
Донесување Одлука за преговори бр.11-1862/1	25.02.2013	Донесена е Одлука за отпочнување на преговори по однос на Нацрт дозвола
Одлука за отпочнување на преговори и формирање на тим за преговори бр. 11-620/5	25.02.2013	Определен е тимот за преговори од страна на МЖСПП

АГРИА – Свињарска фарма с. Долно Чичево - Градско

Дозвола

Закон за животна средина

Дозвола

Број на дозвола

Надлежниот орган за животна средина во рамките на својата надлежност во согласност со член 95 од Законот за животна средина (Сл. весник Бр53/05, 81/05, 24/07, 159/08 и 83/09), го овластува

**Операторот : Друштво за производство и преработка на месо
АГРИА АГРОИНДУСТРИСКА ГРУПАЦИЈА ДОО, ВЕЛЕС (Р.Е ФАРМА
с. Чичево)**

со регистрирано седиште на
Адреса: **ул. Нас. Бабуна бр.бб, Велес**

Поштенски број Град: **1400** Велес

Држава : **Република Македонија**

Број на регистрација на компанијата 5775655

да раководи со Инсталацијата

Цело име на инсталацијата: **АГРИА – Свињарска фарма, с. Долно
Чичево**

Адреса: **с. Долно Чичево - Градско**

Поштенски број Град: П.фах.160 - Велес

во рамките на дозволата и условите во неа.

Потпис

МИНИСТЕР

Овластен да потпише во име на Надлежниот орган за животна средина

Датум

УСЛОВИ

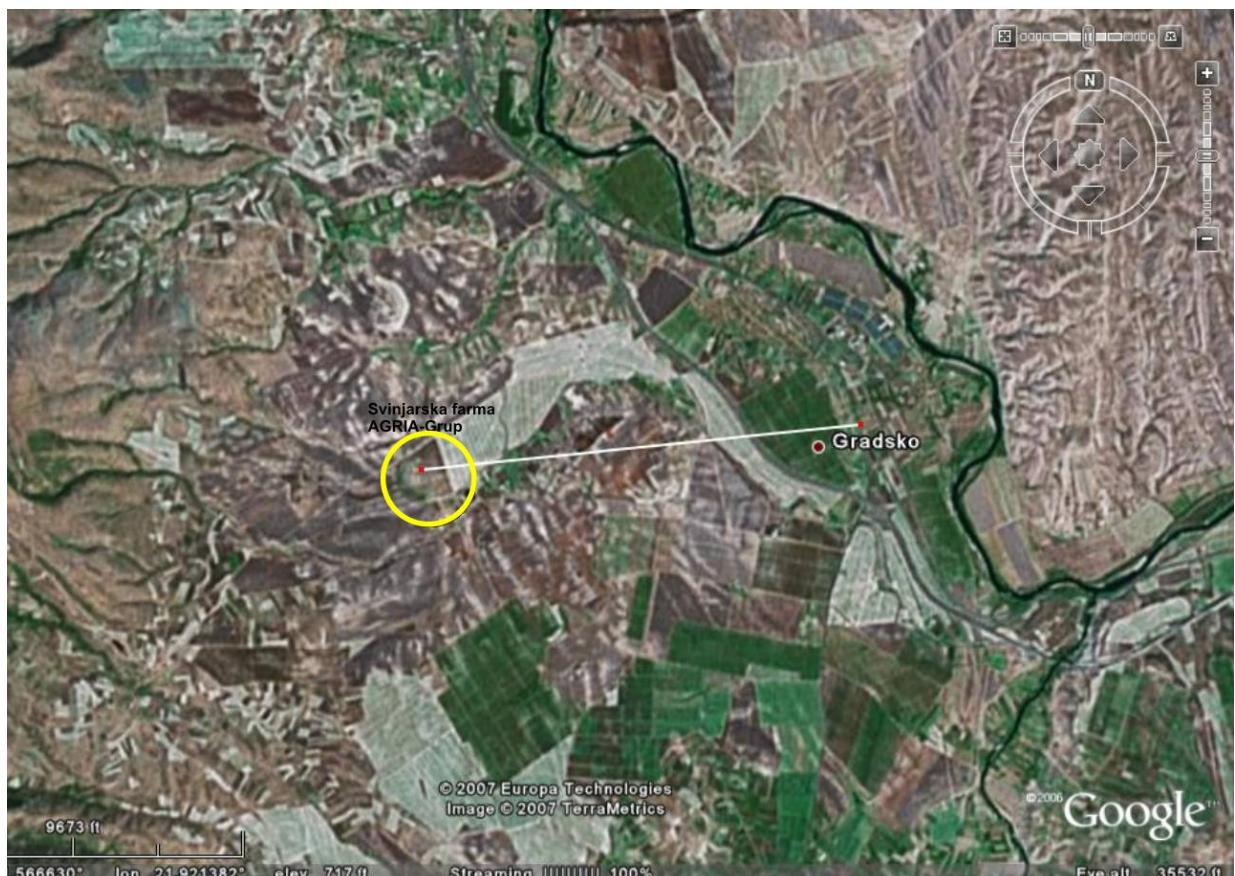
1 Инсталација за која се издава дозволата

1.1.1 Операторот е овластен да изведува активности и/или поврзани активности наведени во Табела 1.1.1.

Табела 1.1.1	Опис на наведената активност	Граници на наведената активност
Активност од Анекс 1 од Уредбата за определување на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола со временски распоред за поднесување оперативни планови		
6.6 Инсталации за интензивно живинарство или за свињарство со повеќе од : б). 2000 места за гоење свињи над 30kg, или в). 750 места за маторици	Производство на различен тип и возраст на свињи од прасиња до товеници	30.000 товеници/годишно

1.1.2 Активностите овластени во условите 1.1.1 ќе се одвиваат само во рамките на локацијата на инсталацијата, прикажана подолу во планот.

Табела 1.1.2	
Документ	Координати на локацијата
Мапа на инсталацијата: Свињарска фарма – АГРИА с. Чичево	E:21°54'45", N: 41°33'59"

МАПА НА ИНСТАЛАЦИЈАТА

- 1.1.3 Инсталацијата ќе работи, ќе се контролира и ќе се одржува и емисиите ќе бидат такви како што е наведено во оваа дозвола. Сите програми кои треба да се изготват според условите на оваа Дозвола стануваат дел од дозволата.
- 1.1.4 Инсталацијата не смее да работи над капацитет наведен во барањето без писмено одобрување на Надлежниот орган.
- 1.1.5 Оваа Дозвола е само за потребите на ИСКЗ според Законот за Животна средина (Службен весник на Р.М 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12 и 93/13) и ништо во оваа Дозвола не го ослободува Операторот од обврските за исполнување на условите и барањата од други закони и подзаконски акти.

2 Работа на инсталацијата

2.1 Техники на управување и контрола

2.1.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе биде управувана и контролирана онака како што е описано во документите наведени во Табела 2.1.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.1.1 : Управување и контрола		
Опис	Документ	Дата кога е применено
Политика за управување со животна средина	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	24.07.2008
Организациона структура	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	24.07.2008
Квалификации и обука	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	24.07.2008
Системи за намалување на емисии и третман	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	24.07.2008
Системи за управување со квалитет и животна средина	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	20.01.2012
Шематски приказ на организациона структура	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје III	20.01.2012

2.1.2 Целата инсталација, опремата и техничките средства користени во управувањето со Инсталацијата за која се издава дозволата, ќе бидат одржувани во добра оперативна состојба.

2.1.3 Во инсталацијата за која се издава дозволата ќе работи персонал кој е соодветно обучен и целосно запознаен со барањата од дозволата.

2.1.4 Копија од оваа дозвола и оние делови од барањето на кои се однесува дозволата ќе бидат достапни во секое време, за целиот персонал вклучен во изведување на работата што е предмет на барањата од дозволата.

2.1.5 Целиот персонал ќе биде целосно запознаен со оние аспекти од условите од дозволата, кои се однесуваат на нивните обврски и ќе им биде обезбедена соодветна обука и пишани инструкции за работа, со цел да им помогнат во извршувањето на нивните обврски.

2.1.6 Операторот ќе изготви распоред на целите и задачите за заштита на животната средина, со комплетен преглед на сите операции, процеси, опции и можности кои овозможуваат поголема искористеност на енергијата и ресурсите како и можностите кои вклучуваат намалување на отпадот.

2.1.7 Операторот ќе му достави на Надлежниот орган програма за управување со животната средина (ПУЖС), во којашто ќе биде вклучена и временска рамка за остварување на целите и задачите за животната средина подготвени во условот 2.1.10. Операторот треба програмата да ја постави и да ја одржува. Таа ќе содржи:

- Распределба на одговорностите за задачите;
- Средства со кои тие може да се остварат;
- Време во кое тие може да се достигнат.

ПУЖС ќе се разгледува еднаш годишно на секои 12 месеци и соодветните дополненија ќе се доставуваат до Надлежниот орган, како дел од годишниот извештај за животна средина (ГИЖС)

Како дел од ГИЖС, операторот ќе подготви и ќе достави до Надлежниот орган Извештај за програмата, вклучувајќи ги успесите во постигнувањето на договорените цели. Таквите извештаи ќе се чуваат во рамките на инсталацијата за период не помал од 7 (седум) години и ќе се достапни за инспекција од овластените лица на Надлежниот орган

2.2 Сировини (вклучувајќи и вода)

2.2.1 Операторот, согласно условите од дозволата, ќе користи сировини (вклучувајќи ја и водата) онака како што е описано во документите наведени во Табела 2.2.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

2.2.2 Сировините, меѓупродуктите и производите ќе се складираат на места наменети за тоа, содветно заштитени против истурање и истекување. Материјалите јасно ќе бидат означени и содветно одделени.

Табела 2.2.1 : Сировини (вклучувајќи и вода)		
Опис	Документ	Дата кога е применето
Детали за сировини, меѓупроизводи и производи	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје IV, табела IV 1.1	24.07.2008
Детали за сировини, меѓупроизводи и производи	Дополнување на барањето, Поглавје IV, табела IV 1.2	13.10.2011
Енергенти	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје IV	24.07.2008
Снабдување со вода	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008

2.2.3 Инсталацијата користи вода од сопствен бунар со капацитет од 6л/сек. преку систем од цевки распоредени по објектите, поради што се задолжува да поседува водно право за користење на бунарска вода, најкасно до 31.10.2013г.

2.3 Техники на работа

2.3.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе се води на начин и со примена на техники описаны во документите наведени во Табела 2.3.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.3.1 : Техники на работа		
Опис	Документ	Дата кога е применено
Општи податоци за фармата	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Одгледување на назимки кои чекаат за приплод со максимална тежина до 110кг. жива мера, Назимарник	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Осеменување на маторките	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Одгледување на осеменети маторки во чекалиште	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Тестна станица	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Прасилиште	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Одгледување на прасиња (од 21 до 35 дена), подно и кафезно	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Одгледување на прасиња (40дена) до тежина од 25 - 27кг.	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008
Товење на свињите во товилиште	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје II	24.07.2008

2.3.2 Операторот со изумрените животни ќе постапува во согласност со Правилникот за нус производи од животинско потекло, и ќе ги применува мерките за добра земјоделска пракса.

2.4 Заштита на подземните води

2.4.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе биде контролирана како што е описано во документите наведени во Табела 2.4.1, или на друг начин договорени со Надлежниот орган на писмено.

2.4.2 Сировините, меѓупродуктите и производите ќе се складираат на места наменети за тоа, содветно заштитени против истурање и истекување. Материјалите јасно ќе бидат означени и содветно одделени.

2.4.3 Товарењето и истоварувањето на материјалите ќе се извршува на места наменети за тоа, заштитени од истекување и истурање.

2.4.4 Транспортот на екскретот треба да се изведува со возила што не протекуваат.

2.4.5 Сите резервоари, контејнери и буриња ќе бидат јасно означени за да се знае точно нивната содржина;

2.4.6 Операторот во складиштето ќе има содветен капацитет на опрема и/или содветни абсорпцијски материјали за да го задржат и апсорбираат било кое протекување во инсталацијата. Откако еднаш ќе се употреби апсорпцијскиот материјал, истиот ќе се складира на содветно место.

2.4.7 Операторот се задолжува да отпочне со реализација на активноста: проширување реконструкција и покривање на лагуните како приоритетна.

2.4.8 Сите пумпи, резервоари за складирање, лагуни или други комори за третмани во фабриката од кои може да се случи преливање на материјали во количества кои можат да предизвикаат прелевање од локалните или оддалечените танквани, базени или апсорбери ќе бидат опремени со аларми за високо ниво (или детектори за масло како што е соодветно) во рок од 18 месеци од датумот на издавање на оваа Дозвола.

Табела 2.4.1 : Защита на подземните води		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Ракување со сировини, меѓупроизводи и производи	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје V, Поглавје XII;	24.07.2008
Опис на управување со течен и цврст отпад	Дополнување на барањето, Поглавје V, таблица V 2.1, таблица V 2.2	24.07.2008
Одложување на отпад во кругот на инсталацијата	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје V	24.07.2008

2.5 Ракување и складирање на отпадот

2.5.1 Операторот, согласно условите од дозволата, ќе ракува и ќе го складира отпадот онака како што е описано во документите наведени во Табела 2.5.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено

Табела 2.5.1 : Ракување и складирање на отпадот		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Опис на управување со течен и цврст отпад	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје V	24.07.2008
Одложување на отпад во кругот на инсталацијата	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје V	24.07.2008
Складирање и ракување со сировини, производи и отпад	Дополнување на барањето, Поглавје IV, таблица V 2.1, таблица V 2.2	24.07.2008

2.5.2. Отпадот ќе се складира на место посебно определено за тоа, содветно заштитено против прелевање и истекување на течностите. Отпадот јасно ќе се означи и содветно ќе се оддели.

2.5.3. Операторот ќе обезбеди времето на задржување на течниот отпад во лагуните да не биде пократко од 4 (четири) месеци.

Табела 2.5.2 : Отпад складиран на самата локација

Опис на отпадот	Место на складирање на самата локација	Начин на складирање	Услови на складирање
Вода и талог	Лагунарен систем	Лагунарен систем од два дела со прелив	По изминати три месеци, превземање од локални фармери
Измет, осока и вода	Одстојување во канали 2 -3 недели, пред да се собер во лагунарен систем	Лагунарен систем од два дела со прелив	По изминати три месеци, превземање од локални фармери
Отпадни масла и мазива	Се складира во покриен склadiшен простор	Привремено одложување во обележани буриња	Привремено одложување превземање од откупувач, Договор
Батерии и акумулатори	Се складира во покриен склadiшен простор	Се собираат на обележан простор	Превземање од откупувач
Отпадна гума	Се складира во склadiшен простор	Се собираат на обележан простор	Превземање од отпад
Комунален отпад	Се складира во склadiшен простор	Се собира во пластични контејнери	Местото е заградено, обележано и заштитено
Отпадоци од прекривки за под	Бетонско плато	Привремено одложување на бетонско плато	Превземање од локални фармери
Отпадна вода	Од управна зграда, зграда за работници	/	Испуштање во канал

2.5.4 Сувиот дел од цврстиот отпад генериран во прасилиштето (онечистена изгазена слама и измет) кој времено се одложува на бетонско плато, редовно да биде превземен од страна на овластени лица.

2.5.5 Операторот ќе треба да води документација и евиденција за издадените количини, местото и начинот на аплицирање.

2.5.6 Материјалите кои чекаат за повторно враќање во процесот ќе бидат складирани на места наменети за тоа.

2.5.7 Операторот ќе треба да го регулира со договор превземањето на отпадот генериран од пакување на средствата за дезинфекција, паразитициди, инсектициди.

2.5.8 Операторот се задолжува за старото железо од реконструкција на објектите, привремено одложено во кругот на инсталацијата да склучи договор за отстранување на истото.

2.5.9 Операторот за употребените вакцини и амбалажата од ветеринарни лекови - медицински отпад, потребно е да постапува согласно подзаконските акти за управување со опасен отпад.

2.5.10 Доколку не е одобрено написмено од страна на Надлежниот орган, на Операторот му се забранува да го меша опасниот отпад од една категорија со опасен отпад од друга категорија или со неопасен отпад. Карактеризацијата на отпадот ја врши Операторот согласно Листата на отпади. Карактеризација за отпадот за кој е потребна дополнителна анализа од овластена лабораторија, до формирање на таква во Република Македонија, се врши од страна на Операторот согласно искуствата од системите на кои припаѓа Операторот.

2.5.11 Како дел од ГИЖС, Операторот годишно на секои 12 месеци ќе приложува План на кој се прикажани местата за складирање на отпадот.

2.5.12 Не покасно од 3 (три) месеци од датумот на издавањето на дозволата Операторот ќе подготви програма за управување со отпадот, кој ќе го одобри Надлежниот орган, со вклучени информации за условите на складирање, транспорт и одлагање и ако има потреба ќе обезбеди копии од договорите за продавање и превземање на отпадот.

2. 6 Преработка и одлагање на отпад

2.6.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе го преработува и одлага отпадот како што е описано во документите наведени во Табела 2.6.1, или на друг начин договорен писмено со Надлежниот орган.

Табела 2.6.1 : Искористување и отстранување на отпадот

Опис	Документ	Дата кога е примено
Опис на управување со течен и цврст отпад	Барање и Прилог кон барањето, Поглавје V	27.06.2007

2.6.2 Отпадот кој се испраќа надвор од фабриката за одлагање или повторна употреба ќе се транспортира само од овластени лица. Отпадот ќе се транспортира од местото на активноста до местото за одлагање или повторна употреба само на начин кој нема да влијае врз животната средина и во согласност со соодветните национални и Европски законски регулативи и протоколи.

2.6.3 За активностите кои се поврзани со операции за управување со отпадот на локацијата ќе се води целосна евиденција, која ќе биде достапна за инспектирање од страна на овластени лица на Надлежниот орган во секое време. Оваа евиденција треба да ги содржи како минимум следните детали:

- Имињата на преземачот и транспортерите на отпадот;
- Имињата на лицата кои се одговорни за крајно одлагање/рециклирање на отпадот;
- Писмена потврда од приемот и одлагањето/рециклирањето на отпадот за било какви опасни материји кои се пратени надвор од локацијата;
- Тонажа и МКО Код за отпадните материјали

2.6.4 Методи за карактеризирање на отпадот со цел да се направат разлики помеѓу инертниот, опасниот и неопасниот треба да бидат во согласност со националните закони и во отсуство на нив според ЕУ директивите.

2.6.5 Екскретот и водата од перење на објектите треба да се расфрла следејќи ја конфигурацијата на почвата и превземајќи мерки за безбедност.

2.6.6 Екскретот и водата од перење на објектите не треба да се расфрла на: Земјиште каде концентрацијата на Фосфор-Р е поголема од 15mg/l, мочурливо земјиште, сливно подрачје, површина каде се вршела дренажа во последните 12(дванаесет месеци) и делови каде површинскиот нагиб е поголем од 20%.

Пренос на дозволата

Пред да биде извршен целосен или делумен пренос на дозволата на друго лице, треба да се изготви заедничко барање за пренос на дозволата од страна на постоечкиот и предложениот сопственик, согласно член 118 од Законот за животна средина. Доколку дозволата овластува изведување на посебни активности од областа на управувањето со отпад, тогаш е потребно да се приложи уверение за положен стручен испит за управување со отпад за лицето задолжено за таа активност.

2.7 Енергетска ефикасност

2.7.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе употребува енергија како што е описано во документите наведени во Табела 2.7.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган .

Табела 2.7.1 : Енергетска ефикасност		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Ефикасно искористување на енергијата	Ревидирано барање и дополнување на барањето, Поглавје X	20.01.2012
Зголемување на енергетска ефикасност	Ревидирано барање и дополнување на барањето, Поглавје VIII	20.01.2012

2.7.2.Операторот треба да има план за управување со енергијата, кој ќе биде дополнуван годишно.

ЗАБЕЛЕШКА:

- **Како дел од планот за ефикасно искористување на енергијата е пилот постројката за производство на биогас, која сеуште не е во функција.**
- Согласно НДТ препораките вградени се сончеви колектори на дел од објектите, при што со супституцијата на топлотната енергија произведена со согорување на мазут и електричната енергија, се постигнува и редуцирани емисии во воздух.
- Операторот ќе даде поддршка за развивање на ефективна програма за безбедно и профитабилно управување и употреба на губривото после неговата ферментација и употреба во производство на биогас.

2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија

2.8.1 Операторот, во рок од 1 (една) година од донесувањето на оваа Дозвола, ќе воспостави политика за спречување на несреќи која ќе се однесува на опасностите на локацијата, особено во врска со превенциите од несреќи со можно влијание врз животната средина. Оваа политика треба да се разгледува на секои 12 месеци и да се ажурира според потребите.

Табела 2.8.1 : Спречување и контрола на несакани дејствија		
Опис	Документ	Дата кога е применето
Применети техники вклучени во процесот и на крајот од процесот	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје VIII	20.01.2012
Предложени техники вклучени во процесот и на крајот од процесот	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје VIII	20.01.2012
Опис на други планирани превентивни мерки	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012
План – Програма за заштита од големи води и поплави	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012
Складирање и ракување со сировини, производи и отпад	Дополнување на барањето, Поглавје IV, табела V 2.1, табела V 2.2	09.07.2009
План за спречување на настанување на пожари	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012
Постапка за проценка и управување со ризиците	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012
Листа на опасности и ризици за вообичаени работни активности	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012
Листа на непредвидливи ситуации, предлог мерки за нивно одстранување/спречување	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XII	20.01.2012

2.8.2 Операторот, во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на оваа Дозвола, ќе обезбеди дека функционира документирана Процедура за итни дејствувања, која ќе се погрижи во секоја итна ситуација која ќе се случи на локацијата. Оваа процедура треба да вклучи одредби за минимизирање на ефектите врз животната средина од било која итна ситуација. Оваа процедура треба да се разгледува на секои 12 месеци и да се ажурира според потребите.

2.8.3 Операторот ќе изврши оценка на ризикот за да определи дали инсталацијата има потреба од објект за задржување на водата користена против пожари. Операторот ќе ја поднесе оцената, наодите и препораките во врска со неа до Надлежниот орган заедно со соодветен извештај, во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на Дозволата.

2.8.4 Во случај да постои значителен ризик за испуштање на контаминирана вода, Операторот треба врз основа на наодите од оцената на ризикот, да подготви и имплементира, во согласност со Надлежниот орган, соодветна програма за управување со ризици. Програмата за управување со ризици треба целосно да се имплементира во рок од дванаесет месеци од датумот на известувањето од страна на Надлежниот орган. Со изградба на Пречистителната станица за отпадна вода и ставање на истата во функција, Операторот го минимизира ризикот од испуштање на контаминирана вода.

2.8.5 Операторот ќе ги има предвид сите упатства подгответи за индустријата од страна на Надлежниот орган.

2.8.6 Во случај на несреќа Операторот веднаш треба да:

- Го изолира изворот на било какви емисии;
- Спроведе непосредна истрага за да се идентификува природата, изворот и причината на било која емисија која произлегла од тоа;
- Го процени загадувањето на околната, ако го има предизвикано од ицидентот;
- Да ги идентификува и да ги спроведе мерките за минимизирање на емисиите/нефункционирање и ефектите кои следуваат;
- Забележи датумот и местото на несреќата;
- Го извести Надлежниот орган и другите заинтересирани страни.

2.8.7 Во рок од 1(еден) месец од несреќата Операторот треба да достави предлог до Надлежниот орган или друг начин договорен со Надлежниот орган. Предлогот има за цел да:

- Идентификува и постави мерки за да се избегне повторно случување на несреќата; и

- Идентификува и постави било какви други активности за санација.

2.9 Бучава и вибрации

2.9.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе ја контролира бучавата и вибрациите како што е описано во документите наведени во Табела 2.9.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган .

Табела 2.9.1 : Бучава и вибрации		
Опис	Документ	Дата кога е применено
Детали за емисиите во воздух - Бучава	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје VII.8	20.01.2012
Емисии на бучава	Ревидирано барање и Прилог кон барање, Табела VI.5.1	20.01.2012

2.9.2 Операторот треба да изврши годишен преглед на бучавата на локацијата. Методите за испитувањето на бучавата треба да бидат во согласност со законот за Бучава .

2.10 Мониторинг

2.10.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе изведува, мониторинг, ќе го анализира и развива истиот како што е описано во документите наведени во Табела 2.10.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.10.1 : Мониторинг		
Опис	Документ	Дата кога е применено
Мониторинг на емисиите и точки на земање на примероци	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Табели. IX.1.1 и IX.1.2	20.01.2012

2.10.2 Операторот во рок од 6(шест) месеци од издавањето на оваа дозвола ќе обезбеди:

- безбеден и постојан пристап до мерните места, за да се овозможи земањето примероци/мониторингот да биде изведено во релација со точките на емисија наведени во Додаток 2, освен ако не е поинаку наведено во Додатокот; и
- безбеден пристап до други точки на земање примероци/мониторинг, кога тоа ќе го побара Надлежниот орган.

2.10.3 Операторот треба да обезбеди информација за методите за земање на примероци и анализи при вршењето на мониторинг.

Методите требаат да бидат одобрени од страна Надлежниот орган.

Земањето на примероци и анализа на сите загадувачи, исто како и референтните мерни методи за калибрирање на автоматизираните системи за мерење треба да се извршат во согласност со ЦЕН стандардите. Ако ЦЕН стандардите не се достапни, тогаш се препорачува да се користат ИСО, националните или други меѓународни стандарди кои ќе обезбедат собирање на податоци од соодветен квалитет.

2.10.4 Сите автоматизирани системи за мерење/мониторирање и уредите за земање на примероци треба да функционираат постојано (освен за време на одржувањето и калибрирањето) или ако пак е поинаку договорено со Надлежниот орган. Во случај кога не функционира некој континуиран мониторинг, тогаш Операторот што е можно побргу стапува во контакт со Надлежниот орган и се поставува алтернативно решение на земање на примероци и мониторирање со поставување на посебна (алтернативна) опрема. Одобрување на користење на ваквиот тип на опрема, во случај поинакви од итните ситуации, треба да биде одобрена од страна на Надлежниот орган.

2.10.5 Со опремата за мониторинг и анализа треба соодветно да се ракува и истата треба да се одржува како што е потребно, така што мониторингот прецизно ќе ја прикажуваа емисијата или ослободувањето и ќе ги задоволи горенаведените стандарди.

2.10.6 Фреквенцијата, методите и обемот на мониторинг, начинот на земање на примероци и анализа, како што е наведено во оваа Дозвола, може да се измени во согласност на Надлежниот орган кој ќе ја следи проценката на тест резултатите.

2.10.7 Редовно треба да се доставува Извештај од извршени мерења од Мониторингот што може да го врши било која консултантска куќа. Тој извештај по службен пат, редовно треба да се достави до Државниот инспекторат за животна средина при МЖСПП.

2.11 Престанок на работа

2.11.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе обезбеди услови за престанок на работата на инсталацијата како што е описано во документите наведени во Табела 2.11.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.11.1 : Престанок на работа		
Опис	Документ	Дата кога е применето
Ремедијација и грижа по престанок со работа	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XIII	20.01./2012
План за расчистување на локацијата и управување со резидуи	Ревидирано барање и Прилог кон барањето, Поглавје XIII	20.01./2012

2.11.2 План за престанок со работа на инсталацијата и управување со остатоците

- Во рок од 24 месеци, Операторот треба да подготви детален план со финансиски импликации за престанокот со работа на инсталацијата или затворање на целата или дел од локацијата. Планот ќе биде доставен до Надлежниот орган.
- Планот треба да биде ревидиран на секои 12 месеци и за предложените измени треба да се извести Надлежниот орган и истите треба да бидат дел од ГИЖС. Не смее да се имплементира ниту една промена/дополнување без претходно известување на Надлежниот орган.

2.11.3. Планот за управување со остатоците треба како минимум да го содржи следното:

- Изјава за обемот на планот;
- Критериумите кои дефинираат успешен престанок со работа на активностите или на дел од нив, кој обезбедува минимум влијание врз животната средина;
- Програма за постигнување на наведените критериуми;

- Доколку е возможно планот да вклучи тест програма која ќе прикаже успешно имплементација на планот за престанок со работа;
- Финансиски детали за планот и како тие ќе бидат обезбедени.

2.11.3 Во рок од 3(три) месеци од извршување на планот за управување со остатоците, Операторот ќе поднесе до надлежниот орган финален извештај за потврда кој ќе вклучи и сертификат за комплетирање на истиот. Операторот треба да ги изврши сите потребни тестови и анализи, вклучувајќи и сертификат, онака како што бара Надлежниот орган, со цел да демонстрира дека не постои понатамошен ризик по животната средина.

2.11.4 Како дел од ГИЖС, Операторот треба да обезбеди годишен извештај за превземените или предвидените мерки во врска со спречување на штети по животната средина и да предвиди финансиски средства потребни за ремедијација која ќе следи по конечниот престанок со работа на инсталацијата, како и по инцидентите.

2.11.5 Операторот ќе обезбеди јасна и детална проценка на ризикот од еколошка одговорност (ПРЕО), подготвена од независен и соодветно квалификуван консултант, што ќе ги опфати одговорностите/ обврските од минатите и сегашните активности. Оваа проценката ќе ги вклучи одговорностите/обврските и трошоците за исполнување на ПУРЗ. Во рок од 12(дванаесет) месеци од издавањето на оваа дозвола операторот ќе достави извештај за оваа проценката до Надлежниот орган за одобрување. ПРЕО ќе се ревидира соодветно на потребите, за да се опфатат сите евентуални значајни промени на локацијата, но најмалку секои 3(три) години по издавањето на оваа Дозвола; резултатите од ревидирањето ќе бидат опфатени со ГИЖС.

2.11.6 Како дел од мерките наведени во условот 2.11.4, Операторот ќе обезбеди финансиски средства кои ќе ги покрива обврските од условот 2.11.5. Финансиската надокнада ќе се разгледува и ревидира според потребите, но најмалку на секои 12 месеци. Доказ за промени или ревидирање на финансиската надокнада ќе се вклучи во годишниот извештај наведен во условот 2.11.4.

2.12 Инсталации со повеќе оператори

2.12.1 Со Инсталацијата за која се издава дозвола управува само еден оператор.

3 Документација

3.1.1 Документацијата ("Специфицирана Документација") ќе содржи податоци за:

- a** секоја неисправност, дефект или престанок со работа на постројката, опремата или техниките (вклучувајќи краткотрајни и долготрајни мерки за поправка) што може да има, имало или ќе има влијание на перформансите врз животната средина што се однесуваат на инсталацијата за која се издава дозволата. Овие записи ќе бидат чувани во дневник воден за таа цел;
- б** целиот спроведен мониторинг и земањето примероци и сите проценки и оценки направени на основа на тие податоци.

3.1.2 За инспекција од страна на Надлежниот орган во било кое пристојно време ќе бидат достапни:

- a** Специфицираната документација;
- б** Било кои други документи направени од страна на Операторот поврзани со работата на инсталацијата за која се издава дозволата ("Други документи").

3.1.3 Копија од било кој специфициран или друг документ ќе му биде доставен на Надлежниот орган на негово барање и без надокнада.

3.1.4 Специфицираните и другите документи треба:

- a** да бидат читливи;
- б** да бидат направени што е можно побрзо;
- ц** да ги вклучат сите дополнувања и сите оригинални документи кои можат да се приложат.

3.1.5 Операторот е должен специфицираната и другата документација да ја чува за време на важноста на оваа дозвола, како и пет години по престанокот на важноста.

3.1.6 За целиот примен или создаден отпад во инсталацијата за која што се издава дозволата, операторот ќе има документација (и ќе ја чува истата за време на важноста на оваа дозвола, како и пет години по престанокот на важноста) за

- а** Составот на отпадот, или онаму каде што е можно, опис;
- б** најдобра проценка на создадената количина отпад;
- ц** трасата на транспорт на отпадот за одлагање; и
- д** најдобра проценка на количината отпад испратен на преработка.

- 3.1.7 Операторот на инсталацијата за којашто се издава дозволата ќе направи записник, доколку постојат жалби или тврдења за нејзиното влијание врз животната средина. Во записникот треба да стои датум и време на жалбата, како и кратко резиме доколку имало било каква истрага по таа основа и резултати од истата. Таквите записи треба да бидат чувани во дневник воден за таа цел.

Редовни извештаи

- 4.1.1 Сите извештаи и известувања што ги бара оваа дозвола, операторот ќе ги испраќа до Надлежниот орган за животна средина.
- 4.1.2 Извештаите ќе се поднесат како што е резимирано во Додаток 2, или на друг начин како што е наведено во Дозволата.
- 4.1.3 Сите извештаи ќе бидат потпишани од страна на назначено овластено лице од инсталацијата.
- 4.1.4 Операторот ќе поднесе до Надлежниот орган, најдоцна до 31-ви Март секоја година, ГИЖС кој ја покрива претходната календарска година. Овој извештај, кој треба да биде доставен до Надлежниот орган, треба да вклучи како минимум, информациите специфицирани во следната Табела: Содржина на Годишниот Извештај за Животна Средина од оваа Дозвола треба да се подготви со било кои релевантни упатства кои се издадени од страна на Надлежниот Орган.
- 4.1.5 Операторот ќе подготви и одржува РИПЗМ за локацијата. Супстанците кои треба да се вклучат во РИПЗМ треба да бидат доставени до Надлежниот орган секоја година по референтната листа која што ќе биде специфицирана во упатството за ГИЖС од Надлежниот орган. РИПЗМ треба да се подготви во согласност со било кои релевантни упатства кои се издадени од страна на Надлежниот Орган и треба да се поднесат како дел од ГИЖС.

Годишен извештај за животна средина Содржина

Емисии од инсталацијата. (поднесување на РИПЗМ + согласност со ГВЕ)
Евиденција за управување со отпад
Преглед за потрошувачка на сировини.
Резиме на забелешки (жалби/поплаки).
Распоред на цели и задачи за животната околина.
Програма за управување со животната средина - извештај од претходната година.
Програма за управување со животната средина - предлог за тековната година.
Регистар на загадувачки емисии - извештај од претходната година.
Регистар на загадувачки емисии - предлог за тековната година.
Резиме на извештајот за мониторинг на бучава.
Резиме на мониторингот на животната средина.
Извештај за тестирање и инспекција на резервоари и цевоводите.
Резиме на пријавени инциденти.
Резиме од извештај за ефикасност на енергијата.
Извештај за утврдување на ефикасноста од користење на сировини во процесот и редукција на генерираните отпад.
Извештај за прогресот кој е направен и развиените предлози за да се минимизира побарувачката на вода и волуменот на испуштање на индустриска вода.
Сите други предмети специфицирани од страна на Надлежниот орган

5 Известувања

Операторот ќе го извести Надлежниот орган **без одложување**:

- a** кога ќе забележи емисија на некоја супстанција која го надминува лимитот или критериумот на оваа дозвола, наведен во врска со таа супстанција;
- b** кога ќе забележи фугитивна емисија што предизвикала или може да предизвика загадување, освен ако емитираната количина е многу мала да не може да предизвика загадување;
- c** кога ќе забележи некаква неисправност, дефект или престанок на работата на постројката или техниките, што предизвикало или има потенцијал да предизвика загадување; и
- d** било какво несакано дејство што предизвикало или има потенцијал да предизвика загадување.

5.1.2 Операторот треба да достави писмена потврда до Надлежниот орган за било кое известување од условот 5.1.1 согласно Распоредот 1 од оваа дозвола, преку испраќање на податоци наведени во Делот А од Распоредот 1 од оваа дозвола во рок од 24 часа од ова известување. Операторот ќе испрати подетални податоци наведени во Делот Б од тој Распоред, што е можно побрзо.

5.1.3 Операторот ќе даде писмено известување што е можно побрзо, за секое од следниве

- a** перманентен престанок на работата на било кој дел или на целата инсталација, за која се издава дозволата;
- b** престанок на работата на некој дел или на целата инсталација за која се издава дозволата, со можност да биде подолго од 1 година; и
- c** повторно стартување на работата на некој дел или целата инсталација за кој што се издава дозволата, по престанокот по известување според 5.1.3 (б).

5.1.4 Операторот ќе даде писмено известување во рок од 14 дена пред нивното појавување, за следниве работи:

- i било каква промена на трговското име на Операторот, регистарско име или адресата на регистрирана канцеларија;
- ii промена на податоците за холдинг компанијата на операторот (вклучувајќи и податоци за холдинг компанијата кога операторот станува дел од неа);
- iii за активности кога операторот оди во стечај склучува доброволен договор или е оштетен;

ЕМИСИИ

6.1 ЕМИСИИ ВО ВОЗДУХ

6.1.1 Емисиите во воздух од точките на емисија наведени во Табела 6.1.1, ќе потекнат само од изворите наведени во таа Табела (определени во Поглавјето VI од Барањето за добивање Дозвола за усогласување со оперативен план како и во дополненијата на Барањето за довивање на А Дозвола за усогласување на оперативен план).

Табела 6.1.1 : Емисиони точки во воздухот		
Ознака на точка на емисија/опис	Извор	Локација на точката на емисија
A - 1	Парен котел на мазут	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'20''$;
A - 2	Објекти за одгледување на свињи	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'31''$;
A - 3	Прасилиште	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'31''$;
A - 4	Чекалиште	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'31''$;
A - 5	Тов	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'31''$;
A - 6	Лагуни за третирање на течен отпад	N: $41^{\circ}33'50''$; E: $21^{\circ}54'31''$;

6.1.2 Границите на емисиите во воздух за параметарот(рите) и точката(ите) на емисија наведени во Табелите од 6.1.2 до 6.1.9 нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период.

6.1.3 Временските периоди од 6.1.2 до 6.1.9 соодветствуваат на оние од прифатениот оперативен план од поглавјето 9 од оваа дозвола.

6.1.4 Операторот ќе врши мониторинг на параметрите наведени во табелите, на точките на емисија и фреквенции наведени во тие Табели.

6.1.5 Емисиите од инсталацијата не треба да содржат нападен мирис надвор од границите на инсталацијата,

6.1.6 Границните вредности на емисиите во атмосферата во оваа Дозвола треба да се интерпретираат на следниов начин:

- Ниту една 24-часовна средна вредност не смее да ја надмине граничната вредност за емисија
- Методологијата која се применува е во склад со соодветниот Правилник за ГВЕ.

Табела 6.1.2. Граници на емисиите во воздухот					
Параметри	Ознака на точка на емисија: А - 1 Парен котел на мазут Координати: Е: 21 54 22; N: 41 33 50				Фреквенција на мониторинг
Проток:	861,72 kg/h –Топлински влез 1,86 MW				
	До (датум)	Концентрација (mg/Nm ³)	Од (датум)	Концентрација (mg/Nm ³) ГВЕ	
Јаглерод монооксид (CO)	(датум на издавање на дозволата)		Од денот на издавање на дозволата	170	1 годишно
Азотни оксиди (NO ₂)	(датум на издавање на дозволата)		Од денот на издавање на дозволата	350	1 годишно
Прашина	(датум на издавање на дозволата)		Од денот на издавање на дозволата	100	1 годишно
Сулфурни оксиди (SO ₂)	(датум на издавање на дозволата)		Од денот на издавање на дозволата	1700	1 годишно

-Висина на оцакот: 16 m над земја

Табела 6.1.3 Граници на емисиите во воздухот					
Параметри	Ознака на точка на емисија: А – 2 Објекти за одгледување на свињи			Фреквенција на мониторинг	
Проток	80 000 kg/h				
	Од (датум)	Измерена вредност	Концентрација (mg/m ³) ГВЕ		
NH ₃	(датум на издавање на дозволата)	/	50 Ppm v/v	два пати годишно	
Прашина	(датум на издавање на дозволата)	/	50	два пати годишно	
Чад (ринглеманов тест)	(датум на издавање на дозволата)	/	1	два пати годишно	

-Висина на оцакот: 10 m над земја

Табела 6.1.4 Граници на емисиите во воздухот

Параметри	Ознака на точка на емисија: А – 3 Прасилиште			Фреквенција на мониторинг
Проток	5 000 kg/h			
	Од (датум)	Измерена вредност	Концентрација (mg/Nm ³) МДК	
NH ₃	(датум на издавање на дозволата)	/	50 Ppm v/v	два пати годишно
Прашина	(датум на издавање на дозволата)	/	50	два пати годишно
Чад (ринглеманов тест)	(датум на издавање на дозволата)	/	1	два пати годишно

-Висина на оцакот: 10 m над земја

Табела 6.1.5 Граници на емисиите во воздухот

Параметри	Ознака на точка на емисија: А – 4 Чекалиште			Фреквенција на мониторинг
Проток	5 000 kg/h			
	Од (датум)	Измерена вредност	Концентрација (mg/Nm ³) МДК	
NH ₃	(датум на издавање на дозволата)	/	50 Ppm v/v	два пати годишно
Прашина	(датум на издавање на дозволата)	/	50	два пати годишно
Чад (ринглеманов тест)	(датум на издавање на дозволата)	/	1	два пати годишно

-Висина на оцакот: 10 m над земја

Табела 6.1.6 Граници на емисиите во воздухот				
Параметри	Ознака на точка на емисија: А – 5 Тов			Фреквенција на мониторинг
Проток	8 000 kg/h			
	Од (датум)	Измерена вредност	Концентрација (mg/Nm ³) МДК	
NH ₃	(датум на издавање на дозволата)	/	50 Ppm v/v	два пати годишно
Прашина	(датум на издавање на дозволата)	/	50	два пати годишно
Чад (ринглеманов тест)	(датум на издавање на дозволата)	/	1	два пати годишно

-Висина на оракот: 10 m над земја

Табела 6.1.7 Граници на емисиите во воздухот				
Параметри	Ознака на точка на емисија: А – 6 Лагуни Координати: Е: 21 54 31; N: 41 33 50			Фреквенција на мониторинг
Проток	/			
	Од (датум)	Измерена вредност	Концентрација (mg/Nm ³) МДК	
NH ₃	(датум на издавање на дозволата)	/	50 Ppm v/v	два пати годишно
Прашина	(датум на издавање на дозволата)	/	50	два пати годишно
Чад (ринглеманов тест)	(датум на издавање на дозволата)	/	1	два пати годишно

6.1.7 Операторот ќе воспостави Програма за откривање, контрола, спречување и намалување на фугитивните емисии.

6.1.7.1 Програмата ќе вклучува:

- Инвентар за фугитивни емисии од инсталацијата;
- Типови на мерења (поставување на граници на откривање);
- Фреквенција на мерења;;
- Типови на компоненти кои треба да се проверуваат: резервоари, пумпи, контролни вентили, изменувачи на топлина, конектори, фланши итн.

6.1.8 Границите на концентрацијата и волуменот на протокот за емисии во атмосферата специфицирани во оваа Дозвола треба да се постигнат без воведување на воздух за разредување и треба да се базираат на волумен на гасот под стандардни услови, и тоа:

6.1.8.1 Во случај на гасови што не потекнуваат од согорување:

- Температура од 273 К и Притисок од 101.3 k Pa (без корекција на содржина на кислород или вода).

6.1.8.2 Во случај на гасови од согорување:

- Температура од 273 K, Притисок од 101.3 k Pa сув гас; 3% кислород за течни и гасни горива; 6% кислород за цврсти горива.

6.1.9 Мониторингот на емисиите во воздух, за испустите дефинирани во Табелите:

6.1.2, 6.1.3, 6.1.4, 6.1.5, 6.1.6 и 6.1.7, ќе се изведува согласно дадените табели и во согласност со постоечките законски и подзаконски акти, како и со користење на методите дадени во CEN и ISO стандардите.

6.1.10 Се забранува испуштање на емисии на загадувачки супстанции над пропишаните гранични вредности кои предизвикуваат штетни последици по здравјето на луѓето и животната средина.

6.1.11 Емисиите, што се испуштаат од еден стационарен извор, согласно Законот за животна средина, не треба да надминат повеќе од 25% од пропишаните гранични вредности за квалитет на воздухот.

6.2 ЕМИСИИ ВО ПОЧВА

6.2.1 На патната мрежа во кругот на инсталацијата треба да се одржува и да не се дозволува да има отпадоци и прашина од возилата кои оперираат во инсталацијата. Отпадоците и прашината треба да биде веднаш отстранета.

6.2.2 Поради таложење на ефлументите во лагуните како и повременото депонирање на губривото има потенцијална опасност за загадување на подземните води затоа задолжително е континуирани анализи на подземните води.

6.2.3 Операторот се задолжува да води уредна евиденција за губривото, редовно да ги обновува договорите со корисниците на губривото, условувајќи ги редовно да доставуваат информации со податоци за расфрлање и состојбата на почвата.

6.2.4 Не се дозволува складирање на отпад во рамките на инсталацијата во период подолг од една година, доколку отпадот е наменет за отстранување, или во период подолг од 3(три) години доколку отпадот е наменет за третман и преработка, освен ако тоа е дозволено со оваа дозвола.

6.2.5 Постапките за преработка/одлагање на отпад кој не е наведен во Додатокот 3 треба да се договорат со Надлежниот орган пред да се реализираат истите.

6.3 Емисии во вода (различни од емисиите во канализација)

6.3.1 Емисии во вода од точка(и) на емисија наведени во Табела 6.3.1 ќе потекнуваат само од извор(ите) наведени во таа Табела.

Табела 6.3.1 : Граници на емисија во вода			
Ознака на точка на емисија :			
Параметар	ГВЕ (mg/l)	Метод на анализа / техника	Фреквенција на мониторинг

6.3.2 Границите за емисиите во вода за параметарот(ите) и точката(ите) на емисија поставени во Табела 6.3.2, нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период.

6.3.3 Временските периоди од 6.3.2 соодветствуваат на оние од прифатениот оперативен план од поглавјето 9 од оваа дозвола.

6.3.4 Операторот ќе изведува мониторинг на параметрите наведени во Табела 6.3.2, на точките на емисија и со фреквенции наведени во таа Табела.

6.3.5 Нема директно испуштање во реципиент. Овој дел на река Вардар е од III категорија и за неа важат граничните вредности за III категорија.

Табела 6.3.2 : Граници на емисија во вода			
Ознака на точка на емисија :			
Параметар	ГВЕ (mg/l)	Метод на анализа / техника	Фреквенција на мониторинг
рН вредност	6,3-6,0	рН – метар	2 пати годишно
Вкупен сув остаток	1000	Гравиметрички	2 пати годишно
Растворени материји	30– 60	Гравиметрички	2 пати годишно
Растворен кислород, O ₂	5,99-4.00	МКС EN ISO 5813:1983	2 пати годишно
XPK _{KmnO₄}	5,01 – 10,0	Спектрофотометр иски метод по Merck	2 пати годишно
BPK ₅	4,01 -7,00	Спектрофотометр иски метод по Merck	2 пати годишно
Вкупен азот,N μg/l	326 – 450	Спектрофотометр иски метод по Merck	2 пати годишно
Вкупен фосфор, P μg/l	7,1 -10	Спектрофотометр иски метод по Merck	2 пати годишно
Вкупен органски јаглерод (mg/l) C	4,21-6,7	Спектрофотометр иски метод по Merck	2 пати годишно

6.3.6 Границните вредности на одделни параметри на ефлуентот кои не се наведени во Табела 6.3.2 , кои се испуштаат во површинска вода или во канализационен систем, не смее да бидат поголеми од оние кои се утврдени во Прилог1, табела1 од Правилникот (Сл. весник на РМ бр. 81/2011).

6.4 Емисии во канализација

6.4.1 Емисиите во канализација од точката(ите) на емисија наведени во Табела 6.4.1 ќе потекнуваат сам од изворот(ите) наведени во таа Табела.

Табела 6.4.1 Точка на емисија во канализација		
Ознака на точката на емисија	Извор	Канализација
W-1	Комунални отпадни води	Градска канализациска мрежа на Општина Градско

6.4.2 Границите на емисиите во канализација за параметарот(ите) и точките на емисија поставени во Табела 6.4.2 нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период.

6.4.3 Временските периоди од 6.4.2 соодветствуваат на оние од прифатениот оперативен план од поглавјето 9 од оваа дозвола.

6.4.4 Ќе се изготви студија за поделба на атмосферската од фекалната вода која ќе се влева во канализациона мрежа. Ова е активност која е предвидена со оперативен план и за нејзина реализација треба да го извести Надлежниот орган.

6.4.5 Не смее да има емисии во вода од страна на инсталацијата за која се издава дозволата, на било која супстанција препишана за вода за која нема дадено граници во Табела 6.4.2, освен за концентрации кои не се поголеми од оние кои веќе ги има во водата.

6.4.6 Нема да има испуштања на било какви супстанции кои може да предизвикаат штета на канализацијата или да имаат влијание на нејзиното одржување.

6.5 Емисии на топлина

- 6.5.1 Од инсталацијата за која се издава оваа Дозвола нема да има емисии на топлина кои значително ќе влијаат врз животната средина.

6.6 Емисии на бучава, вибрации, миризба

6.6.1 Влијанијата на бучава, вибрации и миризба на осетливи места во близина на локацијата треба да бидат годишно проценети и прегледани. Појавата на неовообичаена миризба на, или во близина на локацијата треба да се истражи и за тоа да се водат записи.

6.6.2 Емисиите на бучава од локацијата треба да се во согласност со стандардите пропишани со националното законодавство (Одлука за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните).

6.6.3 Операторот ќе врши преглед на бучавата на локацијата на годишно ниво. Програмата за преглед на бучавата треба да се превземе во согласност со најдобрата пракса на ЕУ.

6.6.4 Бучавата од инсталацијата не треба да доведува до зголемување на нивото на звучниот притисок (Leg ,T) мерено на локации кои се осетливи на бучава во инсталацијата, кои ги надминуваат граничните вредности/и дадени во Правилник за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина (Сл. Весник на РМ 147/2008).

**Табела: 6.6.4 Гранични вредности на емисии на Бучава
dB (A)**

Преку ден	Преку ноќ
60-70	60-70

7 Пренос до пречистителна станица за отпадни води

7.1

Инсталацијата не пренесува отпадни води до пречистителна станица

8 Услови надвор од локацијата

- 8.1. Операторот е должен во случај на нарушување на амбиенталниот воздух во околната со непосредно влијание од неговата активност и покрај задоволувањето на поставените гранични вредности на емисија, како резултат на отстапување од вобичаените атмосферски движења , да превземе содветни мерки во процесот на производство, а со цел на намалување на создаденото загадување.
- 8.2. Операторот се задолжува во духот на добар стопанственик да има непосредни контакти со месното население и установите во зоната навлијание на нивните активности, со презентирање на резултати од мерења и активности кои се превземаат за создавање и одржување на прифатливи услови на живеење.
- 8.3. Расфрлањето на животинскиот отпад треба да се извршува според однапред изготвен план, при што временското растојание помеѓу две расфрлања на иста површина да е поредок од 2 години.Количината на расфрлено свински измет во текот на овој интервал нема да надмине 30 t/ha или количина на азотво текот на една година нема да биде поголем од 25 kg по хектар.

9 Оперативен план

9.1 Операторот ќе ги спроведе договорените мерки наведени во Табела 9.1.1, заклучно со датумот наведен во таа табела и ќе испрати писмено известување до Надлежниот орган за датумот кога било комплетирана секоја мерка, во рок од 14 дена од завршувањето на секоја од тие мерки.

Табела 9.1.1 : Оперативен план

Ознака	Мерка	Датум на завршување
Активност бр. 1	Енергетска ефикасност - вградување на рекуператори во котлара; - Вградување на сончеви колектори за прасилиште, А и Б фаза; - вградување на топлотни пумпи за греене и ладење на објектите; Вредност на инвестицијата 330 000 ЕУР	30/06/2011
Активност бр. 2	Управување со течен отпад - Изградба на постројка за третман на отпадна вода; - Проширување и реконструкција на лагуните; - Замена на старата дотрајана водоводна мрежа; - набавка на цистерна за расфрлување на течниот отпад по земјоделски површини; - Набавка на турбо машини за перење на објектите; Вредност на инвестицијата 1.145 000 ЕУР	Април, 2014
Активност бр. 3	Управување со цврст отпад -Изградба и активирање на компостара; - Обезбедување на сопствени земјоделски површини (концесија) за расфрлање на губрето; - Склучување договор со локални земјоделци за расфрлање на губрето од фармата; - Набавка на опрема за расфрлање на течен и цврст отпад од фармата; Вредност на инвестицијата 1.145 000 ЕУР	Април,2014
Активност бр. 4	Воведување на системи: - Воведување на систем за квалитет според ISO 9001; - Воведување на систем за управување со животна средина според ISO 14001; Вредност на инвестицијата 6.000 ЕУР	30/06/2011

10 Договор за промени во пишана форма

- 10.1 Кога својството “или како што е друго договорено на писмено” се користи во услов од дозволата, операторот ќе бара таков договор на следниот начин:
- 10.1.1 Операторот ќе ѝ даде на Надлежниот орган писмено известување за деталите на предложената промена, означувајќи го релевантниот(те) дел(ови) од оваа дозвола: и
- 10.1.2 Ваквото известување ќе вклучува проценка на можните влијанија на предложената промена (вклучувајќи создавање отпад) како ризик за животната средина од страна на инсталацијата за која се издава дозволата.
- 10.2 Секоја промена предложена според условот 10.1.1 и договорена писмено со Надлежниот орган, може да се имплементира само откако операторот му даде на Надлежниот орган претходно писмено известување за датата на имплементација на промената. Почнувајќи од тој датум, операторот ќе ја управува инсталацијата согласно таа промена и за секој релевантен документ што се однесува на тоа, дозволата ќе мора да се дополнува.
- 10.3 Сите позначајни промени во инсталацијата или работи поврзани со неа, а кои се од типот:
- а) Материјална промена или зголемување на :
- природата или количината на било која емисија;
- системите за намалување / третман или преработка;
- опсегот на процесите што се изведуваат;
- горивата,сировините, меѓупродуктите, продуктите или создадениот отпад, или
- б) Било какви промени на :
- инфраструктурата на управување со локацијата или контрола со несакано еколошко влијание;
- добавувачите
- кои би имале влијание врз животната средина;
- ќе се изведат или ќе се започнат со претходно известување за тоа, и со договор со Надлежен орган.

Додаток 1

Писмена потврда за известувања

Овој Додаток ги прикажува информациите што операторот треба да ги достави до Надлежниот орган за да го задоволи условот 5.1.2 од оваа дозвола.

Мерните единици користени во податоците прикажани во делот А и Б треба да бидат соодветни на условите на емисијата. Онаму каде што е можно, да се направи споредба на реалната емисија и дозволените граници на емисија.

Ако некоја информација се смета за деловно доверлива, треба да биде одделена од оние што не се доверливи, поднесена на одделен лист заедно со барање за комерцијална доверливост во согласнот со Законот за животна средина.

Потврдата треба да содржи

Дел А

- Име на операторот.
- Број на дозвола.
- Локација на инсталацијата.
- Датум на доставување на податоци.
- Време, датум и локација на емисијата.
- Карактеристики и детали на емирираната(ите) супстанција(и), треба да вклучува :
 - Најдобра проценка на количината или интензитетот на емисија, и времето кога се случила емисијата.
 - Медиум на животната средина на кој што се однесува емисијата.
 - Превземени или планирани мерки за спирање на емисијата.

Дел Б

- Други попрецизни податоци за предметот известен во Делот А
- Превземени или планирани мерки за спречување за повторно појавување на истиот проблем.
- Превземени или планирани мерки за исправување, лимитирање или спречување на загадувањето или штетата на животната средина што може да се случи како резултат на емисијата.
- Датуми на сите известувања од Делот А за време на претходните 24 месеци.
- Име Пошта.....
- Потпис Датум
- Изјава дека потпишаниот е овластен да потпишува во име на операторот.

Додаток 2

Извештаи за податоците од мониторингот

Извештај	Фреквенција на извештајот Белешка1	Датум на поднесување на извештајот
Годишен Извештај за Животна Средина (AEP)	Годишно	до 31-ви март секоја година
Евиденција на инциденти	Како што се случуваат	Во рок од 5(пет) дена од инцидентот.
Мониторинг на квалитетот на отпадната вода	Двапати годишно	10(Десет) дена од истекот на шесте месеци за кои е поднесен извештај
Мониторинг на воздухот	Два пати годишно	10(Десет) дена од истекот на полугодието за кое е поднесен извештај
Мониторинг на вода	Два пати годишно	10(Десет) дена од истекот на полугодието за кое е поднесен извештај
Распоред на цели и задачи	На секои 5(пет) години, со годишно ревидирање	3(три) месеци претходно, пред започнувањето на развојот
Ревизија на употребата на вода	Годишно	до 31-ви март секоја година
Ревизија за енергетската ефикасност	Еднаш	до 31-ви март секоја година

